

ผลของการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถ ในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความคงทนในการเรียน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

Effects of Using Higher Order Questions on Critical Reading Ability and Learning Retention of Third Grade Students

พรศิริ ลั่นทศรบ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการใช้คำถามระดับสูง กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้คำถามระดับสูงก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยการใช้คำถามระดับสูงกับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (ANCOVA)

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้คำถามระดับสูงมีความคงทนในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

คำสำคัญ: คำถามระดับสูง/การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ/ความคงทนในการเรียน

Abstract

The objectives of this research were to (1) compare the critical reading abilities of third grade students between groups being taught by using higher order questions and by using a conventional approach, (2) compare the critical reading abilities of third grade students by using higher order questions before and after study, and (3) compare the learning retention of third grade students between groups being taught by using higher order questions and by using a conventional approach. The data collection instrument was a critical reading test. The data were analyzed by means of arithmetic, standard deviation, t-test and analysis of covariance (ANCOVA).

The research results revealed that (1) the critical reading ability of third grade students taught by using higher order questions were significantly higher than those taught by using conventional instruction at a .01 level of significance, (2) the critical reading ability of third grade students taught by using higher order questions were significantly higher than before receiving the using instructions at the .01 level of significance, and (3) third grade students involved in Thai learning activities by using higher order questions had greater Thai learning retention significantly higher than those taught by using conventional instruction at the .01 level of significance.

KEYWORDS: HIGHER ORDER QUESTIONS/CRITICAL READING ABILITY

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เพราะเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้และการรับรู้ข่าวสารเรื่องราวต่างๆ การอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับบุคคลทุกคนเพื่อใช้ในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลสารสนเทศต่างๆ รอบตัวเพื่อที่จะดำเนินชีวิตในสังคมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลที่อยู่ในวัยแห่งการศึกษาค้นคว้า เรียนรู้ตั้งแต่ในระดับปฐมวัยซึ่งจำเป็นต้องเริ่มที่จะอ่านออกและเขียนได้ในระดับต้น และพัฒนาความสามารถทางการอ่านให้มากขึ้นเมื่ออยู่ในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นไป

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการอ่านมาก ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดความสำคัญของทักษะการอ่านไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ) ได้กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย ในสาระที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน แต่จากการศึกษาพบว่า การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันกำลังประสบกับปัญหาในเรื่องของคุณภาพที่มีมาตรฐานค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับ

คุณภาพการศึกษาในอีกหลายๆ ประเทศในระดับเดียวกัน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะประชากรประเทศไทยยังอ่านหนังสือจำนวนน้อย โดยเห็นได้จากการที่ประเทศไทยนั้นผลิตหนังสือ ในปี พ.ศ. 2552 เพียง 13,607 เล่ม ซึ่งเมื่อเทียบแล้วอยู่ในอันดับที่ 29 ของโลก (สถิติของยูเนสโก อ้างถึงในวิทยากร เชียงกูล, 2552) ทั้งที่ประเทศไทยมีประชากรมากเป็นอันดับที่ 20 ของโลก นอกจากนี้ประเทศไทยยังมีประชากรซึ่งเด็กและเยาวชนไทยยังไม่ได้รับการพัฒนาศักยภาพทางวิชาการโดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา และคอมพิวเตอร์ ให้มีมาตรฐาน ขาดการปลูกฝังคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ระบุไว้ว่าการใฝ่รู้ใฝ่เรียน การคิดวิเคราะห์ และใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา ความมีระเบียบ และความซื่อสัตย์ เป็นต้น นอกจากนี้วีรัตน์ เดชะวราฤทธิ์ (2544) กล่าวว่าปัจจุบันนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในหลายๆ แห่งขาดสมรรถภาพทางการอ่านภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพทักษะการใช้ภาษาในระดับจังหวัดและระดับประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2-6 พบว่าสมรรถภาพในกลุ่มทักษะภาษาไทยด้านการอ่านคะแนนต่ำสุดมาตลอดทุกปี นักเรียนส่วนใหญ่แม้จะสอบผ่านเกณฑ์ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ตามที่นักเรียนร้อยละ 20 จาก การที่ผลสอบออกมาต่ำเช่นนั้นเป็นไปได้ว่านักเรียนไม่สามารถเข้าใจในความหมาย ไม่เข้าใจในเรื่องที่อ่าน ไม่สามารถจับประเด็นเรื่อง ที่อ่านได้ ตลอดจนการวิเคราะห์ ประเมิน รวมถึงการเชื่อมโยงข้อความที่อ่านเข้ากับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อ หรือนำไปใช้ในการอ่านได้ จากตอนหนึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.

2550-2554) ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญา และการเรียนรู้ได้กล่าวไว้ว่าคุณภาพ การเรียน เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญสูง ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิทยาศาสตร์) ของนักเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด รวมทั้งยังขาดความเข้มแข็งในด้านความรู้ และทักษะพื้นฐานในการทำงานด้านการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ ทักษะการอ่านของผู้เรียนส่วนใหญ่มีค่าไม่เกินระดับ 2 จากทั้งหมด 5 ระดับ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550) การอ่านเป็นวิถีศึกษาโดยใช้ความคิดในการรับรู้ความหมายหรือเรื่องราวจากตัวอักษร การอ่านทำให้คนเรามีความรู้ ความคิดที่แยบยล อันนำไปสู่การดำเนินชีวิตในปัจจุบันได้อย่างมีคุณค่าและเหมาะสมอีกทั้งงานวิจัยของแลมเม่ (Lemme, 1976 อ้างถึงในนิลเนตร นิลประดิษฐ์, 2550) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง “Are Reading Habits and Abilities Related” โดยทำการติดตามผลในด้านนิสัยการอ่านและความสามารถในด้านการอ่านของนักเรียนเป็นเวลา 3 ปี ผลการวิจัยพบว่า ช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการอ่านมากที่สุดคือ จะต้องอยู่ในช่วงอายุ 9-13 ปี ในช่วงนี้จะชอบอ่านหนังสือมาก และพร้อมที่จะเรียนรู้เรื่องราวที่อ่าน ซึ่งเมื่อเทียบกับการจัดการศึกษาของไทยแล้วจะตรงกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดนั้น ต้องการให้ผู้เรียนเกิดสมรรถภาพที่สำคัญ

5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งความสามารถทางการอ่านที่จะเข้าใจความทักษะต่างๆ ที่กำหนดเป็นความสามารถทางการอ่านเข้าใจ ความระดับสูงหรือระดับการอ่านอย่างใช้วิจารณญาณ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่ควรพัฒนาให้ เกิดขึ้นกับนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับนักเรียนในการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป อันจะช่วยให้ผู้เรียนประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลหรือเรื่องต่างๆ ได้ ดังนั้นหากผู้เรียนมีสมรรถนะที่พึงประสงค์เกิดความพร้อมที่จะนำความรู้และทักษะความสามารถทางการอ่านนี้ไปใช้ในการศึกษาคำดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มประสิทธิภาพในอนาคต

การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นเป้าหมายหลักในการสอนทักษะการอ่าน เนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนรู้จักอ่านอย่างใช้ความคิด รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน ซึ่งการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการอ่านที่ใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กล่าวได้ว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นกระบวนการรับสารด้วยการอ่านที่มีทักษะการคิดระดับสูงแทรกอยู่ในกระบวนการอ่าน ดังที่ วิลเลียม (Williams, 1994) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณคือ การคิดอย่างมีวิจารณญาณนั่นเอง จะต่างกันเพียงการอ่านต้องมีสิ่งพิมพ์เข้ามาเกี่ยวข้อง

การใช้คำถามเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน โดยที่คำถามจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนคิด ซึ่งคำถามที่ควรใช้

ควรเป็นคำถามที่กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดพิจารณา ดังนั้นการใช้คำถามมีความสำคัญเป็นการสอนที่มีคุณภาพอย่างยิ่ง อันสอดคล้องกับ ทิศนา แชมมณี (2547) ที่ว่า “มนุษย์เป็นผู้มีศักยภาพทางการคิดค้น มีความใฝ่รู้นอนนิ่งอยู่เป็นธรรมชาติ หากแต่ไม่มีสิ่งกระตุ้นหรือวิธีการที่เหมาะสม ความใฝ่รู้นั้นจะนอนนิ่งอยู่ต่อไปไม่ได้โดยไม่ได้รับการนำออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ แรงกระตุ้นที่ว่านี้มีเครื่องมือสำคัญ ที่ครูสามารถนำไปใช้ควบคู่กับการเรียนการสอนได้แบบหนึ่ง คือ “การใช้คำถาม” การใช้คำถามที่จะสามารถพัฒนาการคิดขั้นสูง ตั้งแต่ระดับการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ การนำไปใช้ และประเมินค่า จำเป็นที่จะต้องใช้คำถามระดับสูงในการถามนักเรียน การใช้คำถามระดับสูงเป็นทักษะวิเคราะห์วิจารณ์ สามารถใช้ได้กับทุกเนื้อหาสาระและทุกระดับชั้น สามารถกระตุ้นการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมการเรียนการสอน การใช้คำถามของครูควรมีความยืดหยุ่นต่อการตอบสนองกับนักเรียน ซึ่งเดวิด จากอบเซน และคณะ (David Jacobsen et al., 1989 อ้างถึงใน ปรุง อินทรมมาตร, 2541) สามารถจำแนกคำถามเป็น 2 ประเภท คือ คำถามระดับต่ำ (Lower Order Question) และคำถามระดับสูง (Higher Order Question) โดยคำถามระดับต่ำเป็นคำถามที่ต้องการคำตอบระดับความรู้ความจำ ส่วนคำถามระดับสูงเป็นคำถามที่ต้อง การให้นักเรียนใช้ความคิดสูงกว่าในระดับความรู้ ความจำ เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบมากกว่าการให้นักเรียนบอกข้อความจริงหรือความหมาย ต้องอาศัยการพิจารณาสิ่งที่เคยรู้มาแล้วมาวิเคราะห์หาคำตอบหรือข้อสรุปอย่างมีเหตุผล

ดังนั้นงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาความสามารถในการอ่านของ

นักเรียนเพื่อให้นักเรียนใช้การอ่านเป็นพื้นฐานในการค้นคว้าและพัฒนาความรู้และทักษะซึ่งในการอ่านจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้อ่านได้นั้น ผู้อ่านจะต้องเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน แม้ว่าผู้อ่านบางคนใช้เวลาในการอ่านมาก ก็ไม่ได้หมายความว่า ผู้อ่านทุกคนจะประสบความสำเร็จในการอ่าน ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้อ่านจะต้องสามารถอ่านจับใจความให้ได้เพื่อเป็นพื้นฐานในการเข้าใจเรื่องที่อ่าน ถ้าไม่สามารถจับใจความที่อ่านได้ ก็ไม่สามารถเข้าใจและไม่สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ตามเป้าหมายของการอ่าน ซึ่งเท่ากับว่าการอ่านนั้นไม่บรรลุผล แต่ถ้าผู้อ่านสามารถเข้าใจ คิดวิเคราะห์ ในเรื่องที่อ่านแล้ว ก็จะทำให้ผู้อ่านสามารถรวบรวมความคิดจากสิ่ง ที่อ่านได้นอกจากนี้จุดมุ่งหมายในการอ่านยังมุ่งให้ผู้อ่านสามารถอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า จากเรื่องที่อ่านได้ซึ่งเป็นการอ่านขั้นสูงของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรอ่านทำให้เกิดภาพพจน์ ตลอดจนความประทับใจที่ได้จากการอ่านนั้นๆ ด้วย (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2544) รวมทั้ง การนำวิธีการสอนโดยใช้คำถามระดับสูงมาปรับ ใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาไทย ซึ่งนำไปพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมี วิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้อง กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนักเรียนยังได้ ฝึกกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม ได้แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ผู้วิจัยมี ความเห็นว่ากระบวนการใช้คำถามขั้นสูง เป็นวิธี การสอนที่น่าสนใจ เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสนใจ กับเนื้อหาที่เรียน และเป็นกระบวนการเรียนการ สอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะสมที่จะนำใช้ สอนการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อพัฒนาความ

สามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับ เป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่ง ชาติและทักษะที่สำคัญสำหรับการดำเนินชีวิต ของผู้เรียนในสังคมปัจจุบัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การใช้คำถามระดับสูง หมายถึง การใช้ คำถามชั้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และ การนำไปใช้ ที่ให้นักเรียนใช้ความคิดใน ระดับสูงกว่าความรู้ ความจำเป็นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดเป็นระบบและคิดอย่างมี วิจารณญาณ หาข้อสรุปที่เป็นเหตุเป็นผล เป็น คำถามที่ต้องการอันนำไปสู่ การพัฒนาความ สามารถทางการอ่าน ทางด้านวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า และนำไปใช้ โดยนักเรียนค้นหา รูปแบบ หาข้อสรุปที่เป็นเหตุและผล และค้นพบ สิ่งใหม่หลังการใช้ความรู้ที่มีอยู่ซึ่งผู้วิจัยใช้คำถาม ระดับสูงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

- คำถามให้วิเคราะห์ (Analysis) เป็น คำถามที่ต้องการให้แสดงถึงสาเหตุ เหตุจูงใจ หรือ การก่อเกิดเหตุการณ์ ซึ่งอาจมีหลายคำตอบ หา สารสำคัญแก่นสารของเรื่องราวได้
- คำถามให้สังเคราะห์ (Synthesis) เป็น คำถามที่จะได้คำตอบทำนองคาดการณ์ แสดง ภาพพจน์และแนวคิดรวบรวมส่วนย่อยๆ ของสิ่ง ต่างๆ เพื่อให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไป จากเดิมหรือเป็นข้อสรุป ข้อยุติ
- คำถามให้ประเมินค่า (Evaluation) เป็น คำถามที่ต้องแสดงความแตกต่างของความคิด และคุณค่า ซึ่งจะต้องมีเหตุผลในการพิจารณาสรุป
- คำถามที่เกี่ยวกับการนำไปใช้ (Application)

เป็นคำถามที่แสดงการนำความรู้ไปใช้หรือแก้ปัญหา

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาไตร่ตรอง เรื่องที่อ่าน สรุปความคิดเห็นเรื่องที่อ่านได้อย่าง สมเหตุสมผล โดยสามารถจับใจความสำคัญของ เรื่องได้ การจำแนกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น การตระหนักถึงจุดมุ่งหมายของผู้เขียน และการจับใจความสำคัญได้ ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้วัด ได้จากคะแนนแบบวัดความสามารถทางการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบวัด ของบุษยารัตน์ จันทร์ประเสริฐ (2550) ซึ่งเป็น แบบสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ฉบับละ 20 ข้อ ซึ่งได้นำวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของบลูม (Bloom, 1956) มาปรับให้เป็นวัตถุประสงค์ของการสอนอ่าน โดยแบบวัดแบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

1. วัดการวิเคราะห์ (Analysis) คือ นักเรียนสามารถสรุปบอกความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผล การลำดับเหตุการณ์ในเรื่อง แยกแยะส่วน ประกอบของเรื่องราว การกระทำ ข้อเท็จจริง เพื่อ สกัดให้เห็นถึงสาระสำคัญ หรือแก่นสาร

2. วัดการสังเคราะห์ (Synthesis) คือ นักเรียนสามารถรวบรวมส่วนย่อยๆ ของสิ่งต่างๆ เพื่อให้เป็นสิ่งใหม่ที่มีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม หรือเป็นข้อสรุป ข้อยุติ

3. วัดการประเมินค่า (Evaluation) คือ นักเรียนสามารถตีค่าสิ่งต่างๆ โดยสรุปอย่างมี หลักเกณฑ์ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าดี-เลว หรือเหมาะสม อย่างไม่ไร

4. วัดการนำไปใช้ (Application) คือ นักเรียนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจที่มีในเรื่อง ราวข้อเท็จจริง วิธีการต่างๆ ไปใช้ในสถานการณ์จริง

ในชีวิตประจำวัน หรือในสถานการณ์ที่ คล้ายคลึงกันโดยที่สามารถตอบคำถามที่ให้ความ แสดง ความคิดในการนำความรู้ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดย การใช้คำถามระดับสูง หมายถึง การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทยที่ครูใช้คำถามระดับสูงเข้า ไปสอดแทรกเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณ การเตรียมความพร้อมใน การเรียน การอภิปรายข้อมูลและการสรุปโมโนทัศน์

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่ม สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามแนวการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการ ศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นนำ** เข้าสู่บทเรียน ครูนำนักเรียน เข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนา อธิบาย คำใบ้ หรือ เกม เพื่อเร้าความสนใจของนักเรียน

2. **ขั้นสอน** ครูสอนเนื้อหาตามบทเรียน โดยให้นักเรียนอ่านเรื่องในบทเรียน ทำแบบ ฝึกหัดท้ายบท มีการอธิบายซักถามกันในชั้นเรียน

3. **ขั้นสรุป** เป็นการสรุปบทเรียนโดยครู หรือนักเรียน หรือทั้งครูและนักเรียนช่วยกันสรุป

ความคงทนในการเรียน หมายถึง ความ สามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้รับจากการเรียน หรือประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อน นั่นคือ ความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งวัดจาก แบบวัดความสามารถในการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบ ทดสอบคู่ขนานกัน โดยแบบวัดความสามารถใน การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 2 (หลังเรียน ทันที) ให้ผู้เรียนทดสอบทันทีหลังจากเรียนจบ

เรื่องแล้ว หลังจากนั้น 2 สัปดาห์ จะทดสอบแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ชุดที่ 3 (ความคงทนในการเรียน)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการใช้คำถามระดับสูง กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้คำถามระดับสูงก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย โดยการใช้คำถามระดับสูง กับกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

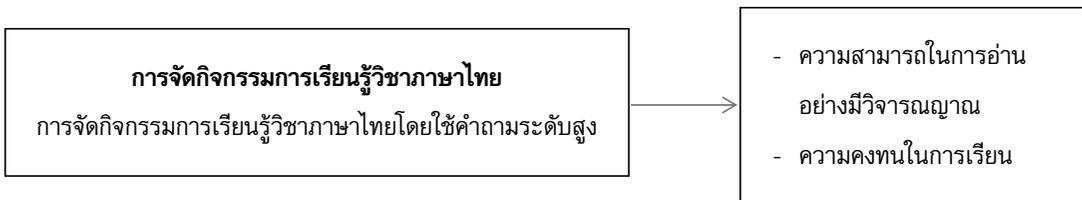
สมมติฐานการวิจัย

การใช้คำถามระดับสูง เป็นวิธีการที่นำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการฝึกฝนทักษะการอ่าน ซึ่งนำไปพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ เลซเลย์ (Lesley, 1972) ได้ศึกษาผลของการใช้คำถามในห้องเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนรู้ของผู้เรียนเกรด 2 ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่ใช้คำถามระดับสูงต่อคำถามระดับต่ำในอัตราส่วน 70:30 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนจากการใช้คำถามระดับสูงต่อคำถามระดับต่ำในอัตราส่วน 30:70 และผู้เรียนที่เรียนจากการใช้คำถามระดับสูงต่อคำถามระดับต่ำในอัตราส่วน 30:70 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าผู้เรียนที่เรียนโดยไม่มีการใช้คำถาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โทมัส และโจเซฟฟา ได้ศึกษาผลของการใช้คำถามระดับสูงในการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่าการใช้คำถามระดับสูงในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เป็นการกระตุ้นที่ดีของครูในการทำให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหา และสามารถคิดวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง แล้วใช้คำถามระดับสูงกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความรู้ที่มีอยู่มาช่วยในการคิดหาเหตุผลในการสรุปและหาคำตอบ

นอกจากนี้ เจ ชานาคอร์ (Sanacore, 1985) สรุปถึงความสำคัญของการตั้งคำถามว่าจะตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวเรื่อง หรือดับบทอ่านแต่ละย่อหน้าก็ตาม จะช่วยให้มีความเข้าใจในบทอ่านมากยิ่งขึ้น และมีความคงทนในการจดจำในบทอ่านนั้นๆ ทั้งนี้ทำให้ผู้เรียนได้ทราบถึงกระบวนการทางสมองที่เกิดขึ้นของตนเอง กล่าวคือ ผู้เรียนได้ตระหนักว่าส่วนที่สำคัญที่จะต้องศึกษาคืออะไร อย่างไร และควรจะศึกษาอย่างน้อยเพียงใด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งผลให้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากผลงานวิจัยข้างต้นเป็นฐานของการตั้ง
สมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
ภาษาไทยโดยใช้คำถามระดับสูงมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้คำถามระดับสูงมีความ
ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ภาษาไทยโดยการใช้คำถามระดับสูง มี
ความคงทนในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ
อุดมศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ภาษาไทยโดยการใช้คำถามระดับสูง และ
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติ

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ความสามารถในการอ่าน
อย่างมีวิจารณญาณ

3.2.2 ความคงทนในการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

**ขั้นที่ 1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง**

1.1 ศึกษาข้อมูลจากหนังสือเอกสาร
วารสารบทความและงานวิจัยทั้งในประเทศและ
ต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการใช้คำถามระดับสูง

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สารและมาตรฐาน
การเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและ
หนังสือประกอบการเรียนวิชาภาษาไทยเพื่อเป็น
แนวทางในการกำหนดเนื้อหาผลการเรียนรู้ที่
คาดหวัง

1.3 ศึกษาการนำการใช้คำถามระดับสูง
มาใช้ในการพัฒนาแผนการเรียนการสอนและ
การประเมินผลการเรียนการสอนให้สอดคล้อง
กันศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการ
อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อเป็นแนวทางในการ
สร้างแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณรวมทั้งศึกษาความคงทนในการเรียน

ขั้นที่ 2 การออกแบบการวิจัย

2.1 การออกแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง
(Quasi-experimental research) แบบ (Two-
group pretest-posttest design) โดยแบ่งกลุ่ม
ตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มทดลองซึ่ง
จัดการเรียนการสอนด้วยการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงและกลุ่มควบคุมได้
รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีปกติ มีการ
เก็บข้อมูลทั้งสองกลุ่มก่อนและหลังการทดลอง
แบบการวิจัยแสดงในตาราง 1

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ที่ประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม โดยแบบแผนการทดลองมีลักษณะดังนี้

ตาราง 1 การออกแบบการวิจัย

กลุ่ม	ทดสอบก่อนเรียน	ทดลอง	ทดสอบทันทีหลังการทดลอง	ทดสอบหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบความคงทนในการเรียน
E	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	X1	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ
C	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	X2	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ	- ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

E แทนกลุ่มทดลอง (Experimental Group)

C แทนกลุ่มควบคุม (Control Group)

X1 แทนการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้คำถามระดับสูง

X2 แทนการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติ

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2.1 ผู้วิจัยเลือกนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมโดยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2557 ของนักเรียน จำนวน 7 ห้องเรียนมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วเลือกนักเรียนจำนวน 2 ห้องที่มีค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใกล้เคียงกันมากที่สุดจากนั้นหาค่า ความแปรปรวน (F-test) ของทั้งสองห้องแล้วนำมาทดสอบค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test)

2.2.2 ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมก่อนเรียน (pre-test) โดยให้ทำแบบสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

ฉบับก่อนเรียนจำนวน 20 ข้อใช้เวลาในการสอบ 1 ชั่วโมงจากนั้นวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองโดยการทดสอบค่าอัตราส่วนวิกฤต (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (independent sample t-test)

2.2.3 วัดความคงทนในการเรียนด้านความสามารถการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองโดยใช้แบบวัดความคงทนที่สร้างขึ้นใช้เวลาในการทำแบบวัด 1 ชั่วโมง

2.2.4 ผู้วิจัยจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยตนเองจำนวนกลุ่มละ 9 แผนสัปดาห์ละ 2 แผน แผนละ 1 คาบรวมเวลาในการสอนทั้งหมดกลุ่มละ 2 คาบรวม 5 สัปดาห์

2.2.5 วัดความสามารถในการอ่านอย่างมี
วิจารณญาณของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลัง
การทดลอง (post-test)

2.2.6 วัดความคงทนในการเรียนของกลุ่ม
ทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง (post-
test) 2 สัปดาห์ โดยใช้แบบวัดความคงทน
ทางการเรียนทั้งนี้ใช้เวลาในการทำแบบสอบ 1
ชั่วโมง (60 นาที)

2.2.7 นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบความ
สามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและแบบ
วัดความคงทนทางการเรียนของกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังการทดลองมา
วิเคราะห์ข้อมูลด้วย วิธีทางสถิติ

ขั้นที่ 3 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะ
กรรมการการอุดมศึกษา

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วย
เทคนิค การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive
sampling) เป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ที่
กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557
โรงเรียนสาธิต-จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ฝ่ายประถม จากการสำรวจพบว่าในปีการศึกษา 2557
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัยฝ่าย
ประถม มีนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 7
ห้อง แต่ละห้องมีนักเรียน 36 คน โดยมี การจัด
ห้องเรียนแบบคละความสามารถ คือ มีทั้ง
นักเรียนที่มีความสามารถทางการเรียนระดับสูง
ปานกลาง และต่ำ อยู่ในห้องเดียวกัน โดยผู้วิจัย
ได้สุ่มนักเรียนห้องที่มีความสามารถใกล้เคียงกัน

เพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ
1 ห้องเรียน ซึ่งมีขั้นตอนการจัดห้องเรียน ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการ
เรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาค
เรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของนักเรียนจำนวน
7 ห้องมาหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) และส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ผู้วิจัยเลือกนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 ห้องเรียนโดยการ
สุ่ม 2 ห้องเรียนโดย 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มทดลอง
และอีก 1 ห้องเรียนเป็นกลุ่มควบคุม จากการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple random sampling) ซึ่งได้ห้อง
ป. 3/4 เป็นกลุ่มทดลอง และ ห้อง ป. 3/3 เป็น
กลุ่มควบคุม ทั้งนี้หากพิจารณาจากการจัดชั้น
เรียนของนักเรียนเมื่อจะขึ้นระดับชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 3 ซึ่งมีจำนวน 7 ห้องแล้วจะพบว่ากลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุมนั้นสามารถสะท้อนลักษณะต่างๆ
ได้เช่นเดียวกับนักเรียนอีก 5 ห้องเรียนเช่นกัน
เนื่องจากโรงเรียนสาธิตจุฬาฯ ฝ่ายประถม มีการ
ดำเนินการจัดชั้นเรียนใหม่ทุกปีการศึกษา การ
จัดชั้นเรียนในแต่ละครั้งจะใช้เทคนิคการจับคู่
(Matching) ทั้งเพศ ประเภทการรับนักเรียนเข้า
เรียนและผลการเรียนเฉลี่ยในแต่ละห้องในจำนวน
ที่เท่ากัน จึงทำให้ทุกห้องเรียน มีลักษณะพื้นฐาน
ของนักเรียนในแต่ละห้องมีความ ใกล้เคียงหรือ
คล้ายคลึงกันและใช้วิธีการนี้ไปเรื่อยๆ จนครบ
จำนวนนักเรียนในกลุ่มย่อยๆ นั้น โดยจะใช้วิธีนี้
กับกลุ่มย่อยทุกกลุ่ม จนได้จำนวนนักเรียนครบ 1
ห้องเรียน ซึ่งวิธีการนี้ทำให้นักเรียนในแต่ละ
ห้องเรียนมีจำนวนเท่าๆ กัน คือประมาณ 34-36
คน รวมถึงมีความหลากหลายทั้งเพศ ประเภท
นักเรียน และความสามารถ ดังนั้นนักเรียนใน
แต่ละห้อง จึงมีความหลากหลายและมีความ
สามารถใกล้เคียงกัน

3.2.2 ผู้วิจัยตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมการตรวจสอบความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ใช้การทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยจากการทดสอบก่อนเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่เป็นอิสระ (Independent-Sample T-Test) ผลการทดสอบพบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนห้อง 3/3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เท่ากับ 80.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.34 และค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนห้อง 3/4 มีค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย เท่ากับ 79.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.75 เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 3/3 และ 3/4 พบว่า มีค่า $t = .183$ และค่า $p = 0.856$ ซึ่งมากกว่า 0.05 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ห้อง 3/3

และ 3/4 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผู้วิจัยจึงใช้ห้อง 3/3 และ 3/4 เป็น กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่ระดับ .05 หมายถึง ความว่าทั้ง 2 ห้องสามารถใช้เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้

ขั้นที่ 4 การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ประกอบด้วยคือ (1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้คำถามระดับสูง และ (2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีปกติผู้วิจัยได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และข้อเสนอแนะในการสอนจากคู่มือครูการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและศึกษาเนื้อหารายวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิต

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ของกลุ่มตัวอย่าง

ห้องเรียน	M	SD	t-test	p
ป. 3/3	80.46	6.34	0.183	0.856
ป. 3/4	79.18	6.75		

* $p < 0.05$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จังหวัด กรุงเทพมหานครจากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปปรับปรุงแก้ไขให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความตรงตามจุดประสงค์ ความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อนำมาปรับปรุง โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับความตรงตามจุดประสงค์การวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) พิจารณาข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC 0.78 จากนั้นแก้ไขปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 70 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อดูความเหมาะสมในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย (1) แบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และ (2) แบบวัดความคงทนในการเรียน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

2.1) ศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและหนังสือเรียนวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อนำมากำหนดโครงสร้างของแบบทดสอบ

2.2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและแบบวัดปรนัยจากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.3) สร้างแบบทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 3 ชุดคือแบบทดสอบ ชุดที่ 1 แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และแบบทดสอบชุดที่ 2 แบบทดสอบหลังเรียน

(Post-test) และแบบทดสอบชุดที่ 3 (วัดความคงทน) โดยผู้วิจัยนำแนวคิดของสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2544: 95-96) โดยกำหนดอัตราส่วนร้อยละของการวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณคือวัดทักษะการอ่านระดับสูงคือการวิเคราะห์ การประเมินค่าการนำไปใช้และการสังเคราะห์

นำแบบวัดทั้ง 2 ชุดไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน โดยเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาไทยและการอ่าน ตรวจสอบพิจารณา ความตรงตามจุดประสงค์ ความตรงตามเนื้อหา โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างคำถามกับความตรงตามจุดประสงค์การวิจัย (Index of Congruence หรือ IOC) พิจารณาหัวข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.91 จากนั้นนำแบบวัดความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดความคงทนในการเรียนที่ปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/1 และ 3/2 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม จำนวน 71 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับที่ 1 (ก่อนทดลอง) ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85 ค่าความยากง่ายทั้งฉบับมีค่า 0.48 ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.22-0.75 ค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับมีค่า 0.35 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.6

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณฉบับที่ 2 (หลังทดลอง) มีค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ค่าความยากง่ายทั้งฉบับมีค่า 0.54 ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.27-0.86 ค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับมีค่า 0.33 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.21-0.61 และผล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบวัดความคงทนในความสามารถในการเรียน มีค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.80 ค่าความยากง่ายทั้งฉบับมีค่า 0.55 ค่าความยากง่ายรายข้ออยู่ระหว่าง 0.33-0.75 และค่าอำนาจจำแนกทั้งฉบับเท่ากับ 0.36 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.22-0.61

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามระดับสูงแล้วนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการทดลองโดยทดสอบ อัตราส่วนวิกฤต (t-test dependent)

5.2 วิเคราะห์คะแนนความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยคำนวณหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองแล้วนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของทั้ง 2 กลุ่มโดยทดสอบ อัตราส่วนวิกฤต (t-test independent)

5.3 วิเคราะห์และเปรียบเทียบคะแนนความคงทนในการเรียนของคะแนนที่ได้จากการทดสอบความคงทนในการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คำถามระดับสูง 2 สัปดาห์แล้วนำมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการ

อ่านอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังการทดลองโดยทดสอบด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แปรปรวนร่วม (ANCOVA)

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง “ผลของการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและความคงทนในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงหลังการทดลองมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

2. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

3. ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีความคงทนในการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงมีคะแนนความคงทนในการเรียนหลังเรียน 2 สัปดาห์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.97 ซึ่งสูงกว่ากลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติหลังการทดลอง 2

สปีดาห์ ซึ่งมีคะแนนสอบหลังเรียนของกลุ่มควบคุม
ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 14.83

อภิปรายผล

1. จากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงหลังการทดลองมีความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มที่ใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 สิ่งหนึ่งที่ทำให้ให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้สูงขึ้นจากการใช้คำถามระดับสูงในการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ใช้ความสามารถสูงกว่าชั้นความรู้ความจำ เป็นคำถามที่ต้องการคำตอบมากกว่าการให้นักเรียนบอกข้อความจริงหรือความหมายต้องอาศัยการพิจารณาสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ววิเคราะห์หาคำตอบหรือหาข้อสรุปได้อย่างเหมาะสม รวมถึงเป็นการกระตุ้นที่ดีของครูในการทำให้นักเรียนสามารถจับใจความได้ด้วยตัวของนักเรียนเอง ไม่ใช้ให้นักเรียนจำและกระตุ้นให้นักเรียนใช้ความรู้ที่มีอยู่มาเป็นเหตุผลในการสรุปหาคำตอบ นอกจากนี้ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสามารถพัฒนาได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลวิธีในการจัดการเรียนการสอนของครู

2. จากการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คำถามระดับสูงก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 ทั้งนี้เพราะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านขั้นสูงของการอ่านอย่างมีความหมาย

ผู้อ่านต้องใช้ความรู้ สติปัญญาความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล และสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น ประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่านได้ รวมถึงตัดสินใจเลือกเชื่อและดำเนินการได้อย่างมีเหตุผล ต้องใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจ ซึ่งคำถามระดับสูงช่วยทำให้ให้นักเรียนอ่านอย่างมีความหมาย ใช้ความรู้ สติปัญญาความสามารถในการตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้อย่างมีเหตุผล และสามารถแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น ประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่านได้ รวมถึงตัดสินใจเลือกเชื่อและดำเนินการได้อย่างมีเหตุผล สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ในการพิจารณาตัดสินใจ

3. จากการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการใช้คำถามระดับสูงมีความคงทนในการเรียนแตกต่างจากกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามที่สมมติฐานตั้งไว้ การที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ของทั้งสองกลุ่มที่จัดลำดับเนื้อหาเป็นขั้นตอนตามความยากง่ายของเนื้อหา ทำให้ผู้เรียนในกลุ่มทดลองสะดวกต่อการเรียนรู้ การรับรู้ และการจดจำ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้คำถามระดับสูงครูต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการเรียนการสอนในทุกขั้นตอน การที่ครูผู้สอนจะสร้างความสนใจไม่ให้นำเบือครูควรสร้างกิจกรรมมาช่วยเสริมใน

ชั้นของการตั้งข้อสงสัยจะทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนมากยิ่งขึ้น ครูควรมีการสร้างคำถาม หรือสถานการณ์แปลกใหม่มาให้ นักเรียนช่วยกันอภิปรายและตั้งข้อสงสัยในคำถามนั้น เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ในสิ่งที่เรียน

2. ในการจัดกิจกรรมการเรียนภาษาไทย โดยใช้คำถามระดับสูง การนำคำถามไปใช้ควรคำนึงถึงภาษา วัยของผู้เรียนรวมถึงระดับสติปัญญา ครูควรให้เวลานักเรียนในการอภิปราย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านภาษาไทยโดยใช้คำถามระดับสูง เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในเนื้อหาอื่นๆ แต่ควรคำนึงถึงเนื้อหาในแต่ละเรื่อง และนำไปปรับใช้ในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษต่อไป

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ่านภาษาไทย โดยใช้คำถามระดับสูง เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ควรนำไปใช้ในระดับชั้นอื่นๆ เพื่อพัฒนาความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กมลพัทธ์ โพธิ์ทอง. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยใช้กลวิธีอาร์ อี เอ พี ที่มีต่อความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและการเขียนเรียงความของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาหลักสูตรและการสอน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร

กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ทิศนา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิลเนตร นิลประดิษฐ์. (2550). การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุนิสัยการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

- บุษยารัตน์ จันทร์ประเสริฐ. (2550). การตรวจสอบประสิทธิผลของเทคนิคการคิดออกเสียงในการพัฒนา
ความสามารถในการอ่านภาษาไทยเพื่อความเข้าใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5: การ
ทดลองแบบอนุกรมเวลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะ
ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เบญจมาศ นิยมมาลี. (2550). ผลของการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์โดยใช้คำถามระดับสูงประกอบแนวทาง
พัฒนาความคิดทางคณิตศาสตร์ของปลายวิลลิกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหา
คณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) สาขาการศึกษาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
กรุงเทพมหานคร.
- ปรุง อินทรมาตร์. (2541). ผลของการใช้คำถามระดับสูงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ภาควิชามัธยมศึกษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมฉบับที่ 10 พ.ศ. 2551-2554*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2544). *การประเมินผลภาษาไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
วิทยากร เชียงกุล. (2552). *การประเมินคุณภาพ/ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา*. สืบค้นจาก [http://
www.witayakornclub.com](http://www.witayakornclub.com)
- วิรัตน์ เดชะวารุทธิ. (2544). *เรียนต้องสนุก*. สืบค้นจาก <http://www.moe.go.th>

ภาษาอังกฤษ

- Lesley, B. (1972). A study of the relationship of classroom questions and social students
achievement of secondary grade children. *Dissertation Abstracts International*. 32:
2543-A.
- Sanacore, J. (1985). Using questions to help children build mathematical power. *Teaching
Mathematics*, (May), 504-57.
- Williams, E. (1994). *Reading in the language classroom*. London: Macmillan.

ผู้เขียน

อาจารย์พรศิริ สันต์ตรบ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ถ.พญาไท แขวงวังใหม่
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330 อีเมล: aoyana_4@hotmail.com